

Βρυξέλλες, 5.6.2019
COM(2019) 509 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ισπανίας του 2019 και τη
διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της
Ισπανίας του 2019**

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ισπανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ισπανίας του 2019

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών², και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ισπανία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019, το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ»).

- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η Ισπανία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4. Ειδικότερα, τα μέτρα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας θα συμβάλουν στην εφαρμογή της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη βελτίωση της παραγωγικότητας για την επανεξισορρόπηση της ζώνης του ευρώ, η χρήση των έκτακτων εσόδων για τη μείωση του δημόσιου χρέους και η εστίαση της οικονομικής πολιτικής που σχετίζεται με τις επενδύσεις στους καθορισμένους τομείς θα συμβάλουν στην εφαρμογή της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά την ανασύσταση των αποθεμάτων και τη στήριξη των επενδύσεων, και τα μέτρα βελτίωσης των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας θα συμβάλουν στην εφαρμογή της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για την Ισπανία³ δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Ισπανίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ισπανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 27 Φεβρουαρίου 2019⁴. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Η μεγάλη συσσώρευση εσωτερικού και εξωτερικού χρέους, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και η υψηλή ανεργία, στο πλαίσιο της μικρής αύξησης της παραγωγικότητας, εξακολουθούν να συνιστούν ευπάθειες με διασυννοριακό χαρακτήρα. Η μείωση του χρέους του ιδιωτικού τομέα σημειώνει πρόοδο, αλλά οι ανάγκες απομόχλευσης εξακολουθούν να είναι σημαντικές. Παρά τη συνεχιζόμενη σθεναρή αύξηση του ΑΕΠ, το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει υψηλό. Το ποσοστό ανεργίας συνεχίζει να μειώνεται με γρήγορο ρυθμό, αλλά παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα, ενώ ο υψηλός βαθμός κατακερματισμού της αγοράς εργασίας, με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου και συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, εμποδίζει την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας. Μετά από μια σθεναρή ώθηση που δόθηκε στις μεταρρυθμίσεις μεταξύ 2012 και 2015, το μεταβαλλόμενο πολιτικό πλαίσιο του προηγούμενου έτους συντέλεσε σε άλλο ένα έτος περιορισμένης προόδου στην εφαρμογή των συστάσεων. Η τρέχουσα ευνοϊκή οικονομική κατάσταση προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για την αντιμετώπιση των εκκρεμών μεταρρυθμιστικών αναγκών, προκειμένου να καταστεί η ισπανική οικονομία πιο ανθεκτική και να ενισχυθεί η αύξηση της παραγωγικότητάς της.

³ SWD(2019) 1008 final.

⁴ COM(2019) 150 final.

- (4) Στις 30 Απριλίου 2019, η Ισπανία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 αφορά δράσεις που ανελήφθησαν για την εφαρμογή των προληπτικών και διορθωτικών εργαλείων που προβλέπονται στον νόμο περί σταθερότητας της Ισπανίας. Ωστόσο, δεν περιλαμβάνει σχέδια για την αυτόματη επιβολή των εν λόγω εργαλείων και την αναθεώρηση του κανόνα για τις δαπάνες, που περιλαμβάνεται στον νόμο περί σταθερότητας, με σκοπό την ενίσχυση της συμβολής του στη δημοσιονομική εξυγίανση, ιδίως κατά τη διάρκεια περιόδων οικονομικής ανάκαμψης. Στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των δημόσιων δαπανών, καθώς και για την πρόληψη των παρατυπιών, θα είναι καθοριστική η φιλόδοξη εφαρμογή του νόμου περί των συμβάσεων του δημόσιου τομέα, που εκδόθηκε το 2017. Ειδικότερα, είναι σημαντικό η νέα διοικητική δομή, ιδίως η Ανεξάρτητη Υπηρεσία Ρύθμισης και Εποπτείας, να μπορεί να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντα που της ανατέθηκαν, και να εγκριθεί σύντομα η συνολική Εθνική Στρατηγική για τις Δημόσιες Συμβάσεις, με την ενεργό συμμετοχή των αναθετουσών αρχών και των φορέων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Τέλος, το 2019 αναμένονται ορισμένες περιπτώσεις επανεξέτασης δαπανών και η εφαρμογή των συστάσεων που απορρέουν από αυτές αναμένεται να συμβάλει στην αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών.
- (6) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση⁶.
- (7) Μετά την έγκαιρη και σταθερή διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος και την απόφαση (ΕΕ) [2019/X] του Συμβουλίου για την κατάργηση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, η Ισπανία υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Προβλέπεται αύξηση του ισοζυγίου της γενικής κυβέρνησης από -2,5 % του ΑΕΠ το 2018 σε -2,0 % του ΑΕΠ το 2019 και επίτευξη ισοσκελισμένου προϋπολογισμού το 2022. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου⁷, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος για ισοσκελισμένη δημοσιονομική θέση σε διαρθρωτικούς όρους δεν προβλέπεται να επιτευχθεί εντός του χρονικού ορίζοντα του προγράμματος.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁶ COM(2014) 494 final.

⁷ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρήση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί από 97,1 % το 2018 σε 95,8 % το 2019, προτού φθάσει στο 88,7 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Οι κίνδυνοι για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων που καθορίζονται στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 αφορούν κυρίως το σκέλος των εσόδων, όπου η αβεβαιότητα σχετικά με την απόδοση ή τις πιθανότητες λήψης πολλών από τα μέτρα στο σκέλος των εσόδων είναι μεγάλη.

- (8) Στις 13 Ιουλίου 2018, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ισπανία να εξασφαλίσει ότι ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών⁸ δεν θα υπερβεί το 0,6 % το 2019, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από τη συνιστώμενη πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2019.
- (9) Το 2020, λόγω του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης της Ισπανίας ως προς το ΑΕΠ, που υπερβαίνει την τιμή αναφοράς της Συνθήκης της τάξης του 60 % του ΑΕΠ, καθώς και του προβλεπόμενου θετικού κενού παραγωγής της τάξης του 2,0 % του ΑΕΠ, οι ονομαστικές καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες δεν θα πρέπει να αυξηθούν το 2020, σύμφωνα με τη διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ που προκύπτει από τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής απαιτήσεων βάσει του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, υπάρχουν ενδείξεις ότι η αχρησιμοποίητη παραγωγική ικανότητα της οικονομίας υποτιμάται, με τον πληθωρισμό να αναμένεται να παραμείνει κάτω από το 2 % το 2019 και την υποτονικότητα να εξακολουθεί να χαρακτηρίζει την αγορά εργασίας (υψηλό ποσοστό ανεργίας και πολύ υψηλό ποσοστό ακούσιας μερικής απασχόλησης, προσωρινά απασχολούμενοι, καθώς και φτώχεια των εργαζομένων). Επιπλέον, το εργαλείο ευλογοφάνειας καταδεικνύει επίσης ότι υπάρχει υψηλός βαθμός αβεβαιότητας σχετικά με τις εκτιμήσεις ως προς το κενό παραγωγής με βάση την κοινή μεθοδολογία. Στη βάση αυτή, φαίνεται σκόπιμη μια ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ, που αντιστοιχεί σε μέγιστο ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών ύψους 0,9 %. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαιτούμενη δημοσιονομική προσαρμογή το 2020. Επιπλέον, η Ισπανία δεν προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις σχετικά με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2019 και το 2020. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι τα αναγκαία μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από το 2019 για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Είναι σημαντικό να γίνει χρήση τυχόν έκτακτων εσόδων για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
- (10) Η αύξηση της απασχόλησης στην Ισπανία παραμένει έντονη. Η ανεργία εξακολουθεί να μειώνεται, αλλά παραμένει πολύ πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως για τους νέους και για τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης. Το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων όσον αφορά την απασχόληση και τη διάρκεια της επαγγελματικής

⁸ Οι καθαρές πρωτογενείς δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες, εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές δια νόμου. Τα έκτακτα μέτρα τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και στο σκέλος των δαπανών συμψηφίζονται.

σταδιοδρομίας παραμένει ευρύ. Αυτά τα στοιχεία αντικατοπτρίζουν το αναξιοποίητο δυναμικό, αν μη τι άλλο λόγω της ταχείας γήρανσης του πληθυσμού.

- (11) Αν και μειώνεται σταδιακά, η χρήση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, η οποία εξακολουθεί να είναι εκτεταμένη, μεταξύ άλλων σε τομείς με μικρότερη εποχική ή συγκυριακή δραστηριότητα, κατατάσσεται μεταξύ των υψηλότερων στην Ευρώπη και ενδέχεται να παρεμποδίσει το αναπτυξιακό δυναμικό της Ισπανίας και την κοινωνική συνοχή της. Οι νέοι, τα άτομα χαμηλής ειδίκευσης και οι υπήκοοι τρίτων χωρών είναι εκείνοι που πλήττονται περισσότερο, συχνά μάλιστα απολαύουν χαμηλότερων δικαιωμάτων κοινωνικών παροχών και αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου είναι συχνά πολύ μικρής διάρκειας και παρέχουν ελάχιστα κίνητρα τόσο στους εργαζομένους όσο και στους εργοδότες για να επενδύσουν στην επιμόρφωση, γεγονός που, με τη σειρά του, εμποδίζει την αύξηση της παραγωγικότητας. Η μετάβαση από σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου παραμένει δύσκολη, και τα εμπόδια στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού μειώνουν τις ευκαιρίες για τα άτομα που αναζητούν εργασία και δυσχεραίνουν την αποτελεσματική κατανομή τους σε ολόκληρη τη χώρα.
- (12) Η Ισπανία ενίσχυσε τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων, οι οποίοι εξακολουθούσαν να αποτελούν το 6,4 % του ενεργού πληθυσμού το 2018. Με τις πρόσφατες πρωτοβουλίες επιδιώκεται να καταστούν οι νέοι απασχολήσιμοι μέσω συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, αλλά οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης εξακολουθούν να διαχειρίζονται ένα χαμηλό ποσοστό κενών θέσεων εργασίας, και χρειάζεται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για τη βελτίωση της χρήσης τους κατά την αναζήτηση και την εξεύρεση εργασίας. Ειδικότερα, σε ορισμένες περιφέρειες, η συνεργασία με τους εργοδότες είναι ανεπαρκής και τα εργαλεία καταγραφής επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων, για την καλύτερη αντιστοίχιση των ατόμων που αναζητούν εργασία με τις ανάγκες των εργοδοτών, βρίσκονται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Οι συμπράξεις μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και κοινωνικών υπηρεσιών σημειώνουν πρόοδο, αλλά η συνεργασία εξακολουθεί να περιορίζεται σε ορισμένες περιφέρειες. Η αύξηση των επενδύσεων σε σύγχρονες δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και η στήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη βελτίωση της απασχολησιμότητας και της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, ενώ εξομαλύνουν τις μετακινήσεις στην αγορά εργασίας, βελτιώνοντας έτσι την παραγωγικότητα της Ισπανίας και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.
- (13) Οι προσπάθειες ενίσχυσης των επιθεωρήσεων εργασίας, προκειμένου να καταπολεμηθεί η κατάχρηση των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αποδίδουν κάποιους καρπούς και αυξάνεται το ποσοστό των συμβάσεων εργασίας αορίστου χρόνου στην καθαρή αύξηση της απασχόλησης. Ωστόσο, οι εργοδότες εξακολουθούν να κάνουν εκτεταμένη χρήση των βραχυπρόθεσμων συμβάσεων εργασίας. Τα στοιχεία παρελθόντων ετών καταδεικνύουν ότι τα πολυάριθμα κίνητρα για τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας έχουν περιορισμένα αποτελέσματα στην προώθηση της ποιοτικής απασχόλησης. Η Ισπανία δρομολόγησε μια νέα αξιολόγηση με στόχο την απλοποίηση του συστήματος, αλλά τα αποτελέσματα δεν είναι ακόμη διαθέσιμα. Οι διαγωνισμοί πρόσληψης για να μειωθεί το ποσοστό της εργασίας ορισμένου χρόνου στον δημόσιο τομέα, σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, θα πρέπει να επισπευσθούν, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος του 8 % έως τα τέλη του 2019. Μολονότι η διεξαγωγή τριμερών συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης αποτελεί ένα καλό βήμα προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των κοινωνικών

εταίρων στον σχεδιασμό των πολιτικών, υπάρχουν περιθώρια για ουσιαστικότερες και πιο έγκαιρες διαβουλεύσεις.

- (14) Αν και μειώνεται, το ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και η εισοδηματική ανισότητα, παραμένουν πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης. Τα ποσοστά φτώχειας των εργαζομένων σε πρόσκαιρες θέσεις εργασίας ή των εργαζομένων χαμηλής ειδίκευσης ή των εργαζομένων που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ είναι υψηλά. Το ποσοστό παιδικής φτώχειας, αν και μειώνεται, παραμένει σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η ικανότητα των κοινωνικών μεταβιβάσεων, εκτός των συντάξεων, για μείωση της φτώχειας παραμένει μεταξύ των χαμηλότερων στην Ένωση, ιδίως όσον αφορά τα παιδιά. Οι κοινωνικές δαπάνες, ως ποσοστό του ΑΕΠ της Ισπανίας, για νοικοκυριά με παιδιά στην Ισπανία είναι από τις χαμηλότερες στην ΕΕ και είναι ανεπαρκώς στοχευμένες. Παρά τη θετική τάση, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στην κάλυψη των ατόμων με σοβαρή και μέτρια εξάρτηση. Το εθνικό βοήθημα ανεργίας παραμένει κατακερματισμένο, με πολλαπλά συστήματα τα οποία απευθύνονται σε διαφορετικές ομάδες ατόμων που αναζητούν εργασία. Τα πρόσφατα μέτρα για τη βελτίωση της κάλυψης και της προστασίας της εισοδηματικής ενίσχυσης των μακροχρόνια ανέργων μεγαλύτερης ηλικίας (52 ετών και άνω) ενδέχεται, ταυτόχρονα, να αποδυναμώσουν τα κίνητρα για εργασία της συγκεκριμένης ομάδας. Εν τω μεταξύ, τα περιφερειακά καθεστώτα ελάχιστου εισοδήματος παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές ως προς τους όρους πρόσβασης, την κάλυψη και την επάρκεια μεταξύ των περιφερειών, και η περιορισμένη δυνατότητα μεταφοράς τους μεταξύ περιφερειών μειώνει τα κίνητρα για κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Ως εκ τούτου, ορισμένοι άποροι που χρήζουν βοήθειας δεν λαμβάνουν στήριξη. Η δρομολόγηση ενός καθεστώτος καθολικής κοινωνικής κάρτας θα καταστήσει το σύστημα κοινωνικών παροχών διαφανέστερο και, επομένως, θα επιτρέψει τη βελτίωση της στόχευσης. Παρότι η οικονομική ανάκαμψη εξακολουθεί να αναχαιτίζει τη φτώχεια, η κατάσταση απαιτεί επενδύσεις σε πολιτικές κοινωνικής ένταξης και σε κοινωνικές υποδομές (π.χ. κοινωνική στέγαση) προκειμένου να επιτευχθεί ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, η Ισπανία αντιμετωπίζει ειδικές προκλήσεις εδαφικής συνοχής, όπως οξεία συρρίκνωση και γήρανση του πληθυσμού σε ορισμένες αγροτικές περιοχές. Οι δράσεις προώθησης της επιχειρηματικότητας, της ψηφιοποίησης και της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων, στο πλαίσιο στρατηγικών ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης.
- (15) Κατά τη διάρκεια της κρίσης, το ισπανικό συνταξιοδοτικό σύστημα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διατήρηση του βιοτικού επιπέδου των ηλικιωμένων, οι οποίοι αντιμετωπίζουν χαμηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Από τις προβολές της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση, του 2018, και της έκθεσης για την επάρκεια των συντάξεων, του 2018, προκύπτει ότι οι μεταρρυθμίσεις του 2011 και του 2013 συνέβαλαν στη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της σχετικής επάρκειας των συντάξεων μακροπρόθεσμα. Ωστόσο, η συνέχιση της επανασύνδεσης των αυξήσεων των συντάξεων με τον πληθωρισμό (όπως αποφασίστηκε το 2018 και το 2019) και η αναβολή συνυπολογισμού του παράγοντα της βιωσιμότητας θα απαιτούσε αντισταθμιστικά μέτρα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Επιπλέον, θα χρειαστεί ανάληψη δράσης για να αντιμετωπιστεί τόσο το κύριο πρόβλημα της επάρκειας των εισοδημάτων των μελλοντικών συνταξιούχων όσο και της διάρκειας και της ολοκλήρωσης της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους, σε συνθήκες υψηλής ανεργίας και εκτεταμένης χρήσης συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και μερικής απασχόλησης.

- (16) Οι επιδόσεις της Ισπανίας στον τομέα της καινοτομίας και η αύξηση της παραγωγικότητας παρεμποδίζονται από τα χαμηλά επίπεδα επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη και από την αναντιστοιχία δεξιοτήτων. Οι δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη στον επιχειρηματικό τομέα στην Ισπανία αντιπροσωπεύουν μόνο το ήμισυ του μέσου όρου της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις, με σημαντικές περιφερειακές ανισότητες. Η απόκλιση αυτή ενισχύεται από το χαμηλό και μειούμενο ποσοστό εκτέλεσης του δημόσιου προϋπολογισμού για έρευνα και ανάπτυξη. Οι ελλείψεις και οι αναντιστοιχία δεξιοτήτων αποτελούν ένα ακόμη σημαντικό εμπόδιο για την ανάπτυξη και τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών, ιδίως από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η απασχόληση σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και σε υπηρεσίες έντασης γνώσης είναι πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης σε πολλές ισπανικές περιφέρειες. Παρόλο που οι περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση αναπτύσσονται, και η διακυβέρνηση της εθνικής πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία εκσυγχρονίζεται, ο συντονισμός μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση της πολιτικής παραμένει ανεπαρκής. Η βελτίωση των επιδόσεων της Ισπανίας στον τομέα της καινοτομίας προϋποθέτει σημαντικές επενδύσεις για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των νεοφυών επιχειρήσεων και για τη συνδρομή στην ανάπτυξή τους, καθώς και για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας όλων των επιχειρήσεων και της προσαρμογής τους — μεταξύ άλλων μέσω ψηφιοποίησης — σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, με στόχο την επέκταση της παρουσίας τους στις διεθνείς αγορές. Προϋποθέτει επίσης μεγαλύτερη εστίαση στις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών κύκλων και επιχειρήσεων και μεταφορά τεχνολογίας, ιδίως προς όφελος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ενισχυμένη διακυβέρνηση της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας μεταξύ διαφόρων επιπέδων κυβέρνησης, καθώς και στενότερη ευθυγράμμιση των υποδομών και των έργων έρευνας και ανάπτυξης με τις περιφερειακές και εθνικές στρατηγικές καινοτομίας.
- (17) Μολονότι βελτιώνεται, το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου παραμένει πολύ υψηλό στην Ισπανία, με σημαντικές περιφερειακές ανισότητες. Υπάρχει περιθώριο βελτίωσης των εκπαιδευτικών επιδόσεων, οι οποίες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ περιφερειών. Αμφότεροι οι παράγοντες επηρεάζουν αρνητικά το μακροπρόθεσμο δυναμικό αύξησης της παραγωγικότητας. Οι προσπάθειες μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος παραμένουν στάσιμες. Οι επιχειρήσεις αναφέρουν ότι δυσκολεύονται να βρουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να ενστερνιστούν την καινοτομία, ιδίως όσον αφορά τους ειδικούς των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών. Η Ισπανία ενέκρινε μέτρα για την αναβάθμιση του διττού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία θα μπορούσαν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην παροχή των δεξιοτήτων και των προσόντων που απαιτούνται για την απορρόφηση της καινοτομίας, αλλά η συμμετοχή στα εν λόγω συστήματα παραμένει περιορισμένη. Το ποσοστό ολοκλήρωσης σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ισπανία είναι πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, αλλά οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση κατάλληλων θέσεων εργασίας. Η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου μέσω όλων των επιπέδων εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, με σκοπό τον μετριασμό της υφιστάμενης αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, θα μπορούσαν να τονώσουν την πρόσβαση των νέων αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Θα μπορούσαν επίσης να παρέχουν στις επιχειρήσεις τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτούνται για την ενίσχυση της

ικανότητάς τους για καινοτομία και την πλήρη αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού που προσφέρει η ψηφιοποίηση. Η επανακατάρτιση των εργαζομένων στις ψηφιακές δεξιότητες θα έδινε επίσης στις ισπανικές εταιρείες τη δυνατότητα να παραμένουν ανταγωνιστικές σε μια ολοένα και περισσότερο ψηφιοποιημένη οικονομία. Όλες αυτές οι δράσεις θα συμβάλουν στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων.

- (18) Οι περιορισμοί και ο κατακερματισμός των κανονιστικών ρυθμίσεων στην Ισπανία εμποδίζουν τις επιχειρήσεις να επωφελούνται από οικονομίες κλίμακας, και αποτελούν τροχοπέδη για την παραγωγικότητα. Ο νόμος για την ενότητα της αγοράς παραμένει σημαντικό μέσο αντιμετώπισης των εν λόγω ζητημάτων. Η εφαρμογή του εν λόγω νόμου με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα και η εξάλειψη των περιορισμών που εντοπίζονται στον τομέα των υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά ορισμένες επαγγελματικές υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες πολιτικού μηχανικού, υπηρεσίες αρχιτέκτονα, νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες πληροφορικής, θα βελτιώσουν τις ευκαιρίες ανάπτυξης και τον ανταγωνισμό. Όπως συμβαίνει και σε άλλους τομείς στους οποίους οι περιφέρειες αποτελούν κύριους παράγοντες επιτυχούς υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων, ο ενισχυμένος και διαρκής συντονισμός μεταξύ εθνικών και περιφερειακών αρχών θα μπορούσε να καταστήσει αποτελεσματικότερες τις πολιτικές στον εν λόγω τομέα.
- (19) Οι ελλειπείς συνδέσεις των σιδηροδρομικών μεταφορών εμπορευμάτων και η περιορισμένη ενσωμάτωση στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου της Ένωσης εμποδίζουν την Ισπανία να επωφεληθεί πλήρως από την ενιαία αγορά της ΕΕ. Για τον λόγο αυτό, η Ισπανία χρειάζεται επίσης να επενδύσει περαιτέρω στις διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας με την υπόλοιπη Ένωση, για την επίτευξη του στόχου του 10 % τουλάχιστον της εγκατεστημένης δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής έως το 2020. Απαιτούνται επίσης επενδύσεις που θα δώσουν τη δυνατότητα μεγαλύτερης χρήσης του σιδηροδρόμου για εμπορευματικές μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των διασυννοριακών συνδέσεων με τη Γαλλία και την Πορτογαλία και των συνδέσεων με τους λιμένες και τους κόμβους εφοδιαστικής.
- (20) Επίσης, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά επενδυτικά κενά στον τομέα της διαχείρισης των φυσικών πόρων, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα μοντέλο πιο αειφόρου ανάπτυξης. Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στα κτήρια και η ανάπτυξη έξυπνων δικτύων, καθώς και η αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, θα συμβάλλουν στην καλύτερη διαχείριση της ζήτησης. Οι πρόσθετες προσπάθειες που θα καταβληθούν θα πρέπει να προωθούν τις βιώσιμες μεταφορές και την κυκλική οικονομία. Ορισμένες περιοχές της Ισπανίας συγκαταλέγονται μεταξύ των περισσότερο εκτεθειμένων στην κλιματική αλλαγή στην Ευρώπη, γεγονός το οποίο ασκεί πίεση στους υφιστάμενους υδάτινους πόρους και απαιτούνται περαιτέρω επενδύσεις σε υποδομές για τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, όπως η επεξεργασία των λυμάτων, οι διαρροές των δικτύων και η ύδρευση. Παρά τη σταθερή πρόοδο τα τελευταία έτη, η Ισπανία οφείλει ακόμη να εκπληρώσει ορισμένες απαιτήσεις της ενωσιακής νομοθεσίας περί υδάτων. Η πρόοδος όσον αφορά την επίτευξη όλων αυτών των στόχων θα απέφερε στην Ισπανία περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.
- (21) Για όλες τα διαπιστωθέντα επενδυτικά κενά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές περιφερειακές ανισότητες όσον αφορά τις επενδυτικές ανάγκες. Οι εδαφικές ανισότητες ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι περιορισμένες, αλλά παραμένουν μεγαλύτερες από ό,τι προ της κρίσης, κυρίως λόγω του ασύμμετρου αντικτύπου που έχει η απώλεια θέσεων εργασίας μεταξύ των περιφερειών. Οι ευρύτερες

περιφερειακές ανισότητες εντοπίζονται επί του παρόντος στους δείκτες εργασιακών και κοινωνικών αποτελεσμάτων, όπου οι περισσότερες ισπανικές περιφέρειες υστερούν σε σχέση με τον μέσο όρο της Ένωσης. Άλλοι κοινωνικοοικονομικοί δείκτες παρουσιάζουν μεγάλες εδαφικές ανισότητες, όπως η καινοτομία, η επιχειρηματικότητα και η ανταγωνιστικότητα. Η οικονομική πολιτική σχετικά με τις επενδύσεις θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες κατά τον καθορισμό των επενδυτικών αναγκών.

- (22) Ο προγραμματισμός των Ταμείων της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης για τη χώρα⁹. Αυτό θα επέτρεπε στην Ισπανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω Ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν εντοπιστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την ειδική κατάσταση της εξόχως απόκεντρης περιοχής των Καναρίων Νήσων. Η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της χώρας για τη διαχείριση των εν λόγω κονδυλίων αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιτυχία των συγκεκριμένων επενδύσεων.
- (23) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή πρόβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ισπανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Ισπανία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ισπανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης να ενδυναμωθεί η συνολική οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο Ένωσης κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (24) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και η γνώμη του¹⁰ αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (25) Υπό το πρίσμα της εμπειριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 4 κατωτέρω.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ισπανία να αναλάβει δράση το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει ότι, το 2020, ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών δεν θα υπερβεί το 0,9 %, ποσοστό που αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή ύψους 0,65 % του ΑΕΠ. Να λάβει μέτρα για την ενίσχυση του δημοσιονομικού πλαισίου και του πλαισίου δημόσιων συμβάσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Να διατηρήσει τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Να χρησιμοποιήσει τα έκτακτα έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης.
2. Να διασφαλίσει ότι οι υπηρεσίες απασχόλησης και οι κοινωνικές υπηρεσίες έχουν την ικανότητα να παρέχουν αποτελεσματική στήριξη. Να προωθήσει τη μετάβαση σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, μεταξύ άλλων με την απλούστευση του συστήματος

⁹ SWD(2019) 1008 final.

¹⁰ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

κινήτρων πρόσληψης. Να βελτιώσει τη στήριξη των οικογενειών και να αντιμετωπίσει τα κενά κάλυψης των εθνικών συστημάτων βοηθημάτων ανεργίας και των περιφερειακών συστημάτων ελάχιστου εισοδήματος. Να μειώσει την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου και να βελτιώσει τις εκπαιδευτικές επιδόσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να εντείνει τη συνεργασία μεταξύ εκπαίδευσης και επιχειρήσεων, με σκοπό τη βελτίωση της παροχής δεξιοτήτων και προσόντων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών.

3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην προώθηση της καινοτομίας, της αποδοτικότητας των πόρων και της ενέργειας, την αναβάθμιση της σιδηροδρομικής υποδομής μεταφοράς εμπορευμάτων και την επέκταση των ενεργειακών διασυνδέσεων με την υπόλοιπη Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών που στηρίζουν την έρευνα και την καινοτομία.
4. Να επεκτείνει την εφαρμογή του νόμου για την ενότητα της αγοράς, εξασφαλίζοντας ότι, σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, οι κανόνες που διέπουν την πρόσβαση στις οικονομικές δραστηριότητες και την άσκησή τους, ιδίως για τις υπηρεσίες, είναι σύμφωνοι με τις αρχές του εν λόγω νόμου, καθώς και βελτιώνοντας τη συνεργασία μεταξύ διοικήσεων.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*